

TRANSMISIUNILE – SUPT PENTRU CONDUCEREA MILITARĂ

SIGNAL CORPS – SUPPORT FOR MILITARY LEADERSHIP

General-locotenent (rtr.) prof. univ. dr. Cristea DUMITRU*

Rezumat: Anul acesta (la data de 14 iulie) aniversăm 150 de ani de la înființarea armeei „Transmisiuni”, moment important în istoria armatei noastre, cu implicații majore în evoluția ulterioară a conflictelor militare.

Cuvinte cheie: Armată, conducere militară, transmisiuni, aniversare.

Abstract: This year (on July 14) we celebrate the 150th anniversary of the establishment of the "Signal corps" weapon, an important moment in the history of our army, with major implications in the subsequent evolution of military conflicts.

Keywords: Army, military leadership, signals, celebration.

Despre nevoia de legătură, ca suport material al conducerii în armată, se poate vorbi încă din cele mai vechi vremuri. Cu siguranță lumea antică își are exemplele ei în această privință căci nu se poate imagina cum marile imperii ale timpului și-ar fi asigurat stăpânirea peste întinsul pământului dacă, de exemplu, „comandantul suprem” - împăratul sau regele - nu ar fi dispus de procedee și tehnici pentru a transmite trupelor deciziile sale sau dacă nu ar fi putut primi rapoartele și informările lor.

Indiferent de perioada istorică, orice acțiune militară - și nu numai - are nevoie să fie condusă. În același timp, o conducere eficientă presupune existența unui sistem integrat de legături între eșaloanele de decizie și cele de execuție, prin care să se transmită ordinele și să se primească rapoartele.

Această viziune simplificată asupra rolului legăturii în campanie, nu exprimă decât în esență nevoia unui sistem, în realitate mult mai complicat și, în orice caz, tot mai complex, pe măsură ce societatea a avansat în dezvoltarea sa, iar performanțele tehnologice s-au amplificat.

---

* Membru titular al Secției de Științe Militare a Academiei Oamenilor de Știință din România, cristea.dumitru@force1.ro

Mijloacele acustice - vocea, instrumentele de suflat, instrumentele de percuție - au fost completate de mijloacele optice (focul) sau prin ștafetă (pe jos, călare sau prin porumbei) pentru a transmite sau primi semnale cu o anumită semnificație despre pericolul iminent al producerii unui dezastru natural ori a unei invazii a vecinilor, în primele stadii de dezvoltare a societății omenești.

Mai târziu, sub impulsul dezvoltării tehnologice și a conștientizării necesității de a comunica, mijloacele de legătură s-au perfecționat pentru a face față exigenței de a transmite și a recepta un semnal în timp cât mai scurt, în formulă cât mai completă, în condiții de protecție și siguranță, cu cele mai mici costuri.

Revoluția industrială - cu invențiile și inovațiile ei (vaporul propulsat de un motor cu abur, locomotiva funcționând pe același principiu etc.) - este responsabilă și de saltul uriaș produs în domeniul mijloacelor de legătură între comunități aflate la mare distanță, prin descoperirea telegrafului electric în 1837, de către americanul Samuel Morse. Această invenție s-a răspândit cu destulă rapiditate dincolo de Ocean, în comparație cu procesul evolutiv îndelung și foarte lent de până atunci. La nici 10 ani de la descoperire, între Berlin și Frankfurt pe Main s-a realizat, deja, prima linie telegrafică, iar până în 1865 toate țările europene dispuneau de acest sistem rapid și comod de legătură.

Spațiul românesc a cunoscut și el această resursă destul de timpuriu, respectiv în martie 1855, când o echipă de specialiști francezi, condusă de căpitanul Lamy, a definitivat instalarea unei linii telegrafice între București și Giurgiu și a înființat un Birou telegrafic lângă Colegiul Sfântul Sava din București¹. Operațiunea a fost necesară din rațiuni strict militare, linia fiind folosită pentru corespondența de război în campania din Crimeea². Francezii au prelungit legătura, printr-un cablu subfluvial, până la Rusciuk (o premieră în domeniu) și apoi până la Varna.

Pentru același motiv, austriecii au încheiat și ei convenții speciale pentru introducerea telegrafiei electrice, atât cu Bucureștiul cât și cu Iașiul, în noiembrie 1854 și au realizat, în același an, o legătură între Viena,

---

¹ Revista telegrafică, telefonică și poștală, 1914-1916, nr. 3, pp. 5-8.

² Războiul ruso-turc, 1853-1856, în care Sublima Poartă a fost sprijinită de importante contingente franceze, britanice, austriace și din Piemont.

Predeal și București. În anul următor, legătura s-a extins până la Giurgiu. Conform convențiilor, materialele comune și „mâna de lucru” nespecializată folosită la construcție au fost românești, iar birourile de telegrafie înființate erau deservite de austrieci. Să reținem că trupele austriece operau în spațiul românesc în contextul aceluiași război.

Mediile oficiale și de presă occidentale s-ar arătat surprinse de capacitatea și facilitățile de comunicare oferite de spațiul românesc atunci când marile puteri au decis să accepte crearea Principatelor Unite printr-un veritabil plebiscit - divanurile ad-hoc. Mai târziu, tânărul stat român, intrat pentru un deceniu în atenția mass-mediei și mediilor politice europene, și-a dat seama rapid de binefacerile unui sistem care compensa dezvoltarea sa precară în alte domenii, și a investit resurse importante pentru a-l extinde: de la 355 de kilometri de rețea telegrafică, în 1855, s-a ajuns, în 1875, la 3820 de kilometri, o performanță echivalentă cu dezvoltări similare în Occident și, în orice caz, mai mare decât la multe țări din jur.

Domnitorul Alexandru Ioan Cuza s-a gândit că acest mijloc de legătură va fi, în mod sigur, necesar armatei, astfel că a dispus, prin Înaltul Ordin de Zi nr. 671/1863, să se facă aprovizionare și cu aparate telefonice de campanie³.

De altfel, când încă nu erau bine definite competențele în domeniul afacerilor externe ale tânărului stat român, aflat sub autoritatea sultanului, delegații Bucureștiului erau acceptați la Paris să semneze Convenția telegrafică, adoptată de Uniunea Telegrafică Internațională (1865).

Odată validate capacitățile acestui nou mijloc de legătură pentru funcționarea instituțiilor de stat, el a fost imediat preluat pentru nevoile armatelor. Comandanții de la toate eșaloanele erau impresionați de performanțele sistemului care permitea schimbul rapid de date și informații necesare conducerii luptei. În plin război, telegraful militar a fost experimentat de armatele franceze, otomane, austriece, britanice și ruse⁴. Primele subunități de transmisiuni apar cu puțin timp înainte sau imediat

---

³ Monitorul Oastei nr. 38/16.VII.1863, pp. 625-626.

⁴ H. Naves, *La telegraphie appliquee a l'art militaire*, Paris, 1871, p. 7. Autorul face un comentariu extins despre modul în care a fost folosit acest mijloc de legătură de către armata franceză în timpul războiului Crimeei și războiului franco-german (1870 - 1871).

după anul 1870, iar dezvoltarea lor se raportează la campania militară - scurtă dar violentă - care a opus Franța Germaniei (1870 -1871)⁵.

Până atunci, autoritățile militare din diferite țări ale Europei considerau că instituțiile civile specializate în telecomunicații ar putea fi folosite cu succes la război prin simpla lor mobilizare sau militarizare. Războiul franco-german a demonstrat, însă, precaritatea acestei soluții, astfel că armatele s-au văzut nevoite să-și constituie subunități și chiar unități (armata germană dispunea de 8 batalioane de telegrafie) care să asigure legăturile de comandament în campanie. Curând, s-a constatat că telegrafiștii militari erau utili și în timp de pace, cu ocazia aplicațiilor sau manevrelor ori chiar pentru menținerea și întreținerea circuitelor telegrafice și telefonice curente între comandamente.

Mediile militare românești erau foarte bine informate în legătură cu învățămintele desprinse din războiul franco-german. Domnitorul român, principele Carol I, nu se putea sustrage și detașa complet de un conflict în care foștii săi camarazi și rudele sale din Germania erau implicați. În același timp, principele - cunoscut pentru respectul față de cuvântul dat - nu putea ignora curentul profrancez dominant în România al cărui domn era, astfel că nu i-a rămas decât să observe, cu emoție de înțeles, desfășurarea și sfârșitul războiului pe care-l dorea cât mai scurt.

După război, principele a trimis ofițeri români în zonă să constate, la fața locului, modul de organizare al transmisiunilor în alte armate. Rezultatele acestor misiuni s-au concretizat în traduceri de articole și studii de gen publicate în „Monitorul Oastei”, în anul 1873⁶ și în măsuri organizatorice necesare. Cel mai eficient dintre ofițerii care au avut misiunea de a studia experiența occidentală în domeniu s-a dovedit a fi maiorul Constantin Poenaru, comandantul Batalionului de Geniu. În baza informațiilor sale, ministrul de război, generalul Ion Emanoil Florescu, i-a propus principelui domnitor să se înființeze și în Armata Română telegrafia militară electrică devenită o necesitate pentru toate armatele în campanie încă de mai mulți ani. „Astăzi - se consemna în Monitorul Oastei - acest

---

⁵ Maior Constantin Hârjeu, *Telegrafia Militară*, București, 1890, pp. 16-17.

⁶ Monitorul Oastei nr. 2, Iaprilie 1873. Studiul *Telegrafia de campanie*; Monitorul Oastei, nr. 12, 14 octombrie 1873. Partea a doua a studiului s-a intitulat *Telegrafia electrică de campanie*.

element, în urma războiului din urmă se găsește organizat mai la toate națiunile într-un mod rațional și aproape definitiv. Pentru organizarea și la noi a acestui serviciu, pentru care s-a și comandat o parte din material, am găsit de cuviință a se institui deocamdată numai o secție de telegrafiști militari, care va face parte dintr-una din companiile de geniu existente, pentru a nu da ocazia la o nouă creație de corp”⁷.

În felul acesta a luat ființă prima subunitate de telegrafie în Armata Română, ca o Secție în cadrul companiei de minari din Batalionul de Geniu, **la data de 14 iulie 1873**. Această dată a fost asumată de transmisioniști, mai târziu, ca zi a armei lor. Soluția - să recunoaștem: „o jumătate de măsură” - a avut efecte pe termen lung. Deși responsabilii au realizat imediat importanța acestei specialități, acționând aproape sincron cu principalele puteri europene, ei au ales calea evocată mai sus, ceea ce a făcut ca următorul pas - un comandament propriu pentru această nouă armă, cu rol specific, diferit de arma geniului, în asigurarea acțiunilor de luptă - să se producă abia în 1942, de data aceasta mult în urma altor țări.

La 1 iulie 1942, prin Ordinul Marelui Stat Major nr. 85959 din 02.06.1942 și Decretul nr. 3818 din 31.12.1942 se înființează Comandamentul Transmisiunilor. Data de 1 iulie 1942 marchează două momente deosebit de importante în istoria armei: prin Ordinul Marelui Stat Major nr. 85959 din 02.06.1942 și Decretul nr. 3818 din 31.12.1942 se înființează Comandamentul Transmisiunilor și Centrul de Instrucție al Transmisiunilor cu Școala de Subofițeri de Transmisiuni și Școala de Ofițeri de Transmisiuni.

Situația politico-militară din sud-estul Europei tindea să se complice tot mai mult și evolua rapid către conflict deschis. Manevrele din anii următori (1874-1876) au condus la ideea că trebuie asigurată câte o secție de telegrafie pentru fiecare din cele patru divizii teritoriale ale Armatei Române și alta pentru Marele Cartier General⁸. Manevrele au însemnat un exercițiu util pentru antrenarea telegrafiștilor în îndeplinirea misiunilor lor pe câmpul de luptă, peste doar un an de zile, în timpul războiului pentru independența țării.

---

⁷ Monitorul Oastei nr. 15/1873, colecție, p. 510.

⁸ În 1874 manevrele de toamnă s-au desfășurat în zone din Muntenia, apoi (1875 - 1876) în Oltenia (grosul forțelor).

BIBLIOGRAFIE

- DUMITRU C., OȘCA A., *Transmisiunile - suport pentru conducerea militară (1877-1947)*, Editura Academiei de Înalte Studii Militare, București, 2003;
- HÂRJEU C., *Telegrafia Militară*, București, 1890;
- NAVES H., *La telegraphie appliquee a l'art militaire*, Paris, 1871;
- Revista telegrafică, telefonică și poștală, 1914-1916, nr. 3;
- Monitorul Oastei, nr. 38, 1863;
- Monitorul Oastei, nr. 2, 1873;
- Monitorul Oastei, nr. 12, 1873;
- Monitorul Oastei, nr. 15, 1873.

